

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(7-9 листопада 2019 року)

Мелітополь, 2019

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 4 від 20.11.2019

Рецензенти:

Соколова Алла Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки декан факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Мельник Ольга Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки мистецтв та фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М.П.Драгоманова.

П 24 Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 7-9 листопада 2019 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2019. – 181 с.

ISBN 978-617-7823-05-5

Збірка містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя”. Зміст публікацій спрямований на висвітлення різних аспектів таких питань: історико-методологічні підвалини дослідження людинотворчої сутності педагогіки мистецтва; педагогічна сутність і зміст людинотворчої функції мистецтва у контексті концепції “Нова українська школа”; аналіз світового досвіду формальної, неформальної та інформальної мистецької освіти для культурного зростання особистості впродовж життя; концептуально-методичні засади забезпечення якості художньо-педагогічного супроводу культурного зростання людини засобами мистецтва в освітньому процесі; методичні основи реалізації індивідуально-творчого підходу до викладання фахових дисциплін у закладах позашкільної та спеціалізованої мистецької освіти; дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з розробки та апробації творчих проектів особистісного зростання засобами мистецтва.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7823-05-5

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)
© Н.А.Сегеда, 2019

Гуньо Н. О. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ ДО ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ.....	46
Жуков В. П. ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ.....	49
Заліська Г. О. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИКОНАВСЬКИХ НАВИЧОК В УЧНІВ-ГІТАРИСТІВ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ	52
Kim O. O MUSIC-AESTHETIC EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN KHARKIV SPECIALIZED SCHOOL OF I-III DEGREES № 181 “CHEONGSURI”	55
Коміссар В. М. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ ДИРИГЕНТА НАД ЕЛЕМЕНТАМИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ЗВУКОВЕДЕННЯ	58
Конькова М. О. ІНТЕГРАЦІЯ В СУЧАСНУ МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ ГРИ НА ГІТАРІ ЗАРУБІЖНИХ ВИКОНАВСЬКИХ ШКІЛ.....	61
Котова Л. М., Сергєєва В. П. ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ НОТНОГО ТЕКСТУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ УЧНЯМИ ДМШ У ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	64
Кулініч К. О. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНТЕРПРЕТАЦІЯ» З ПОЗИЦІЇ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ	67
Ліпко А. П. ХАРАКТЕРИСТИКИ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	70
Маринчук Т. Т. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РИТМІЧНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СИСТЕМІ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КАРЛА ОРФА	74
Мартинюк А. К. РЕПЕРТУАР ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ ТА ЙОГО ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В НАУКОВОМУ ОСМИСЛЕННІ ІВАНА ЗАБОЛОТНОГО	77
Мартинюк Т. В. НАУКОВІ ЗАСАДИ ХОРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ ІВАНА ЗАБОЛОТНОГО ...	81
Марченко А. А. ОСОБЛИВОСТІ ВОКАЛЬНО- ХОРОВОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМ ХОРОМ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	85
Мержева Л. Ф. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	

В.П. Жуков

аспірант кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
старший викладач кафедри музично-інструментальної
підготовки вчителя

заступник декана з виховної роботи факультету Мистецтв
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

Анотація. У тезах висвітлено необхідність забезпечення спеціальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів. Результатом такої підготовки визначено готовність майбутніх фахівців до інтегрованого навчання учнів. Ураховуючи логіку процесу професійної підготовки студентів, обґрунтовано педагогічну технологію досліджуваного феномену. Представлено розроблену педагогічну технологію підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів.

Ключові слова: майбутній учитель музичного мистецтва, підготовка, готовність, інтегроване навчання, технологія.

Annotation. In theses highlighted the necessity of special training of future musical art teachers for integrated teaching. The result of such training is defined as the readiness of the future specialists for integrated teaching. Taking into account the logic of the process of professional training of students, the author grounded pedagogical technology of the phenomenon under investigation. The developed pedagogical technology of preparation of future musical art teachers for integrated teaching is presented.

Key words: future musical art teacher, training, readiness, integrated teaching, technology.

Сучасні освітні тенденції обумовлені входженням вітчизняної освіти до європейського освітнього простору, яке відбувається в межах загального процесу євроінтеграції України. У цьому контексті особливої актуальності набуває підвищення рівня професійної підготовки майбутніх учителів, у тому числі майбутніх учителів музичного мистецтва, відповідно до європейських освітніх стандартів. Якість професійної підготовки визначається не лише сукупністю набутих майбутнім фахівцем знань, але й його здатністю до їх застосування в професійній діяльності, мобільністю, системністю та прикладними властивостями цих знань. Зазначене окреслює необхідність пошуку перспективних шляхів підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва відповідно до потреб сучасної школи.

Характеризуючи професійну діяльність учителя музичного мистецтва, слід зазначити, що ця діяльність пов'язана не лише з трансляцією знань, але й із залученням школярів до чуттєвого осягнення дійсності, до особистісно-емоційного переживання явищ навколишнього світу. Чуттєві форми пізнання дійсності через мистецтво виступають головним педагогічним засобом впливу на особистість на уроках музичного мистецтва. Проте особливість викладання мистецьких дисциплін в сучасній загальноосвітній школі полягає в його інтегрованому характері, оскільки освітня галузь «Мистецтво» передбачає системне опанування різних видів мистецтв та різнопланову художньо-творчу діяльність. Інтегроване навчання мистецтвам забезпечує здійснення комплексного впливу на особистість через осягнення їхніх взаємозв'язків, усвідомлення можливості відображення дійсності мовою різних видів мистецтв.

Інтегроване навчання школярів предметів мистецького циклу дозволяє активізувати їхню пізнавальну діяльність, підвищити інтерес до навчального матеріалу, актуалізувати наявні знання із суміжних дисциплін.

Незважаючи на те, що дидактичний потенціал вказаних предметів підвищується в разі інтеграції їх змісту, результати показують, що в шкільній практиці цьому питанню приділяється замало уваги, що негативно позначається на якості навчання школярів. З'ясовано, що однією з головних причин такого становища є невідповідність значної частини вчителів до здійснення інтегрованого навчання. Отже, важливою умовою реалізації інтегрованого підходу до навчання учнів предметів мистецького циклу є забезпечення відповідної *професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва*.

Зміст підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів передбачає оволодіння загальними і спеціальними професійними знаннями й навичками, а також сукупністю професійно-особистісних якостей.

Слід зазначити, що поняття «інтеграція» тісно пов'язане з поняттям «міжпредметні зв'язки», адже введення в педагогічний тезаурус терміна «інтеграція» відбулося на базі розробленої теорії міжпредметних зв'язків, і значення їх принципово не відрізнялось: міжпредметні зв'язки – взаємна узгодженість змісту освіти в межах традиційних навчальних предметів і факультативів; інтеграція – об'єднання змісту освіти в межах інтегрованих курсів.

З огляду на вищезазначене, «міжпредметні зв'язки» є педагогічною категорією для означення синтезувальних, інтегративних відношень між об'єктами, явищами та процесами реальної дійсності, що знаходить своє відображення у змісті, формах та методах освітнього процесу. Виходячи з цього, можна дійти висновку, що провідними функціями міжпредметних зв'язків є об'єднувальна та інтегрувальна. З огляду на це, міжпредметні зв'язки розглядаємо як провідний спосіб

підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів.

Проблему взаємозв'язку між навчальними предметами розглядаємо як фактор інтенсифікації й оптимізації освітнього процесу, адже врахування міжпредметних зв'язків відкриває широкі можливості для реалізації в програмах інтегрованого навчання майбутніх фахівців. Ця реалізація може бути зведена до впровадження в навчальних програмах з різних навчальних курсів окремих одиниць навчального матеріалу – фактів, понять, законів тощо, які тією чи іншою мірою вивчаються в різних навчальних дисциплінах.

Встановлено, що результатом підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів є відповідна *готовність*, яку ми розглядаємо як стійке інтегративне особистісне утворення, що містить професійні мотиви, цілі, загальнонаукові та професійні знання й уміння, особистісні якості майбутнього педагога, що забезпечують ефективне навчання учнів предметів мистецького циклу.

Ураховуючи логіку процесу професійної підготовки студентів, обґрунтовано педагогічну технологію досліджуваного феномену, концептуальну основу якої складають *системний, інтегрований, компетентнісний, особистісно-діяльнісний підходи*.

Розроблено педагогічну технологію підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів, що включає такі етапи:

1) *організаційно-моделювальний*, який передбачає поглиблення професійної компетентності викладачів щодо підготовки студентів до інтегрованого навчання учнів; розробку стратегій роботи зі студентами і відбір навчально-методичного інструментарію (форм, методів, засобів) забезпечення відповідної підготовки;

2) *професійно-мотиваційний*, спрямований на формування професійно-навчальної мотивації майбутніх фахівців, усвідомлення ними значущості підготовки до здійснення інтегрованого навчання учнів;

3) *когнітивно-процесуальний*, на якому студенти оволодівають знаннями і вміннями, необхідними для успішного здійснення інтегрованого навчання учнів;

4) *досвідно-праксіологічний*, який передбачає набуття майбутніми вчителями під час педагогічних практик досвіду інтегрованого навчання учнів;

5) *рефлексивно-корегувальний*, на якому здійснюється корекція змісту, форм і методів відповідної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів на основі оцінки викладачами й самооцінки студентами результативності запровадженої технології.